

Die uw jeugd vernieuwt
als die van een arend...

De Reformatie

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

In dit nummer:

KERKELIJK LEVEN **673**
K. de Vries
Bij de kerk blijven

MEDITATIEF **676**
K.D. Smit
Zeker weten

WANDELEN MET GOD **677**
L. Sallie
Drie kleine kleutertjes...

ACHTERGRONDEN **678**
H. ten Brinke
De doop: gewassen of
verdrongen worden?

EVANGELISATIE EN ZENDING **682**
D. Griffioen
Aarzelingen op de drempel
van de kerk 2

MUZIEK **684**
J. Smelik
Lied 228: ten hemel
opgevaaren is

WEEKVERSLAG SYNODE **690**
Piet G.B. de Vries
Maastricht en meisjesnamen...

en verder...

Uit de kerken
Boekbespreking
Meegelezen

KERKELIJK LEVEN / K. de Vries

BIJ DE KERK BLIJVEN

Meer dan duizend onttrekkingen in 1998. Bijna 1% van de kerkleden. En het worden er elk jaar meer. Is dat niet om moedeloos van te worden? Hoe houd je de overige 99 % bij de kerk? Hoe blijf je zelf?

Over die vraag kun je gemakkelijk een heel boek schrijven. Daarbij kun je kiezen uit allerlei invalshoeken.

De invalshoek van het geloof: wij houden niemand bij de kerk; alleen Christus vergadert en beschermt zijn gemeente. Vlucht maar naar Hem.

De invalshoek van de dogmatiek: wat is de ware kerk? Aan welke kenmerken moet zij voldoen? Welke rol speelt de uitverkiezing? Moeten we ons misschien verbazen over de 99% die blijven, meer dan over de duizend die weggaan? Gaan we misschien een tijd tegemoet waarin de kerk 'klein en als tot niets' zal worden?

De invalshoek van de kerkgeschiedenis: wat zijn de wortels van je eigen kerk, en waar komen al die andere kerken en groepen vandaan?

In twee artikelen wil ik vooral kij-

ken vanuit de invalshoek van de kerkganger en de kerkenraad. Ik beperk me daarbij tot het centrum van het kerk-zijn: de wekelijkse samenkomsten.

Wat helpt om jezelf en anderen bij de kerk te houden?

Liefde, trouw...

Hoe houd je het als kerkganger zelf uit in je gemeente? Het begint met een grondhouding waarin leven door de Geest gestalte krijgt. Er is vandaag veel aandacht voor de gaven van de Geest. Is er nog genoeg aandacht voor de vruchten van de Geest? Paulus noemt een aantal in Galaten 5.

Liefde. Leer Christus' gemeente lief te hebben. Leer te houden van de mensen van wie God houdt en die Hij aan je geeft. Bid om vernieuwing van je wil zodat je posi-

tief wilt staan tegenover je **gemeente**.

Blijdschap. Ben je nog blij met het centrum van alles: dat **Christus** je Redder is? Of laat je die blijdschap verzieken door ontevredenheid over allerlei randverschijnselen?

Geduld. God heeft geduld met mij. Heel veel zelfs. Heb ik het ook met anderen? Met mijn gemeente? Met al haar onvolkomenheden? Kijk vooral eerlijk naar jezelf. Dan verwacht je niet langer teveel van anderen.

Trouw. Volgens mij heeft deze vrucht van de Geest **dringend** eerherstel nodig. Trouw staat haaks op individualisme. Trouw richt je blik op de ander. Niet jij wilt persé aan je trekken komen. Je wilt dat de ander tot zijn recht komt.

Zachtmoedigheid. Slik je harde kri-

tiel in. Bijt je scherpe tong af. **Ruk** je boosaardige oog uit. Hak je wijzende vinger af. Bekeer je van je bitterheid. Word een zachtmoedig mens.

Kom naar de kerk!

Trouw zijn vul je allereerst in door trouw naar de **samenkomsten** **komen**. Door bijeen te komen stimuleer je elkaar. Wegblijven werkt ontmoedigend.

In Hebreeën 10 wordt dat heel duidelijk zichtbaar. Daar klinkt de oproep: "Wij moeten onze eigen bijeenkomst niet verzuimen, zoals sommigen dat gewoon zijn, maar elkaar aansporen...". Samenkomen is elkaar aansporen. **Daar** legt de schrijver grote nadruk op. Er zijn mensen die er een gewoonte van maken, niet in **hun** eigen bijeenkomst te komen.

Vandaag ziet meer **dan één** gemeente zich in toenemende mate geconfronteerd met lege kerkbanken. Mensen die redelijkerwijs zouden **kunnen** komen, blijven weg. Bijvoorbeeld 's middags. Of **wanneer** er een bepaalde predikant voorgaat die minder in de smaak valt.

Zo'n half gevulde **kerk** biedt een troosteloze aanblik. Het is heel ontmoedigend voor de mensen die wel gekomen zijn. Uit die vele lege kerkbanken spreekt een gebrek aan christelijke **solidariteit**: trouw zijn aan elkaar. Het besef dat je samen het ene lichaam van Christus bent, raakt erdoor uitgehold.

God wil niet dat je je eigen bijeenkomst **verzuimt**. **Zie** dat als een stuk trouw **aan elkaar**. Ook **wanneer** de dienst of de voorganger wat minder aanspreekt, kom je bij elkaar uit solidariteit. Een levend lichaam dat goed functioneert, valt op moeilijke momenten niet uit elkaar.

In christelijke solidariteit elkaar vasthouden: daar ligt één van de kansen van de gemeente temidden van een samenleving die meer **en** meer verbreekt.

Olievlek-effect

Als ds. X preekt, kun je het al voorstellen: veel meer lege rijen dan anders. Wanneer dat vaak gebeurt, worden de **mensen** die wel gaan onzeker. 'Zijn wij als gezin misschien toch een beetje dom en sullig, dat wij hier wel braaf in de kerk zitten?' Br. A en zr. B en familie C - toch allemaal gelovige mensen - blijven weg: waarom gaan wij dan wel? Mensen die trouw proberen te zijn, voelen zich in de steek gelaten. In plaats **van** zich bemoedigd te voelen, keren ze ontmoedigd naar huis. Of onzeker. Of agressief...

Selectief naar de kerk gaan **kan** gemakkelijk een olievlek-effect krijgen. Er ontstaat een treurige, landelijke **stemming**. De ziektekiemen die in de lucht hangen, kunnen gemakkelijk anderen besmetten. 'Als het zó moet, ga ik ook niet meer...' In selectieve kerkgang zie ik een kiem van kerkverlating.

Laat de pubers niet in de steek

Er is een vergeten groep op wie selectieve kerkgang veel schadelijke effecten heeft. Dat zijn pubers en jongeren.

Ik merk dat in gesprekken met hen. Pubers zijn gevoelig voor de groep. Wanneer op bepaalde **zondagen** de **kerkzaal** maar half gevuld is, zijn veel **van hun** vrienden en vriendinnen er dus ook niet. Dat vinden pubers heel erg. Ze voelen zich in de steek gelaten, alleen en dom. Ze krijgen er ruzie over met hun ouders: "Zie je wel, ik had het al voorspeld: die en die komen ook niet. Ik wil ook niet meer als hij preekt".

Waar is je overtuiging?

Bovendien willen jongeren **bij** de volwassenen overtuiging en enthousiasme zien. Alleen dan nemen ze iets **van** je aan. Wanneer hun **ouders** of andere volwassenen zo'n beetje halfslachtig lid van de vrij-

KERNREDACTIE:

DRS. G.J. VAN MIDDELKOOP,
DRS. A.L.Th. DE BRUIJNE.

OVERIGE REDACTIELEDEN:

DR. E.A. DE BOEF, DR. B. BOS,
DRS. I.D. HAARMA, DR. P. HOUTMAN,
PROF. DR. B. KAMPHUIS,
DRS. B. LUITEN, DR. K. DE VRIES.

MEDEWERKERS:

J.J.D. BAAS, DR. C.J. HAAK,
J.M. DE JONG, DR. J. SMELIK,
DRS. H. VELDMAN.

REDACTIE-ASSISTENT:

H. PRINS, Buiten Nieuwstraat 86-1, 8261AX
Kampen, Tel. (038) 3331335

Alle stukken bestemd voor de Redactie aan:
De Reformatie, Postbus 24, 8260 AA Kampen.

ADMINISTRATIE/ADVERTENTIES:

Uitgeverij Oosterbaan & Le Cointre B.V.,
Postrekening 406040 t.n.v.,
De Refotmatie, Goes, Postbus 25, 4460AA
Goes. Tel. (0113) 215591.

ABONNEMENT:

f 90,00 per jaar, f 49,00 per halfjaar, studenten f 74,50 per jaar (binnenland). Buitenland: f 149,00 per jaar (Europa zeepost). Een abonnement kan per maand ingaan, maar slechts beëindigd worden uiterlijk twee maanden voor het verstrijken van de betaalingstermijn (opzegging van jaarabonnement vóór 1 november, van een halfjaarabonnement vóór 1 juni).

Losse nummers f 2,05 (excl. Porto).

De Reformatie is op cassette verkrijgbaar bij de Stichting Bralectah.
Tel. (0521) 515946.

ADVERTENTIES:

Prijs: f 0,95 per mm. Contracttarief op aanvraag.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

ISSN 0165-5191

gemaakte Gereformeerde Kerk vrij-gemaakt zijn, dan zijn jongeren genadeloos in hun oordeel: 'waarom ga je dan nog, pa?' Ze hebben geen respect, soms zelfs minachting voor zo'n weifelende opstelling. Die vinden ze halfslachtig en lafhartig. Natuurlijk vinden jongeren veel preken vaak niet zo boeiend. Als ouder hoef je op zo'n moment niet te doen alsof jij het wel verschrikkelijk boeiend vond. Geef het maar toe. Want op dat moment krijg je een prima kans om je kind een paar dingen uit te leggen. Bijvoorbeeld waarom je naar de kerk gaat.

- Niet voor je plezier, maar omdat je (het Woord van) God keihard nodig hebt.
- Niet voorzover jij het boeiend vindt, maar omdat God jou graag ziet.
- Niet alleen om te halen (een preek etc.), maar ook om te brengen: je lied, je belijdenis, je gebed, en vooral: jezelf!
- Niet alleen voor God, maar ook voor de anderen, omdat je trouw wilt zijn aan je gemeenschap, solidair met je broeders en zusters.

Verlangen naar geestelijke voeding

Zie ik het probleem wel? Doe ik het wegblijven niet af als voortkomend uit een oppervlakkige hang naar amusement?

Ik zie globaal genomen twee soorten wegblijvers. Enerzijds mensen die volgens mij werkelijk lijden aan oppervlakkigheid, gemakzucht of onverschilligheid.

Anderzijds mensen die juist heel intens met hun geloof bezig zijn. Die oprecht verlangen naar geestelijk voedsel.

Wanneer die laatste groep de eigen bijeenkomst niet bijwoont, gaan ze meestal ergens anders naar toe waar ze wel goede voeding hopen te krijgen. In een andere vrijgemaakte kerk. Of in de dienst van een andere kerk of groep. Ik denk dat het motief, het verlangen van deze mensen gerechtvaardigd is. Maar -

afgezien van de vraag hoe het te rijmen is met de belijdenis en de waarheidsvraag wanneer iemand regelmatig buiten zijn eigen kerkverband kerkt - zou ik de volgende vier vragen willen stellen.

1. Is regelmatig elders kerken niet een vorm van jezelf verwennen? Als je steeds die diensten en voorgangers naloopt, die jou erg aanspreken, dan wordt het steeds moeilijker om gewoon tevreden te zijn in je eigen gemeente waar God jou een plaats geeft, al is het daar misschien allemaal wat eenvoudiger en minder aansprekend.
2. Het kan natuurlijk werkelijk zo zijn dat je geen geestelijk voedsel meer krijgt in je eigen gemeente. In dat geval is het echter geen geestelijke oplossing om je eigen gemeente dan maar aan haar lot over te laten. Want niet alleen jij hebt dan een probleem, maar heel je gemeente. Gaan die mensen jou ter harte? Als het echt zo erg is, zou je met je kerkeraad in gesprek moeten gaan.
3. Richt je zo niet teveel je aandacht op de persoon van de voorganger? Je zoekt in de krant of het kerkblad een aansprekende voorganger uit. Dat verschijnsel roept herinneringen op aan Korintische toestanden. 'Ik ben voor Paulus'. 'Ik voor Apollos'. 'Ik voor Kefas'. Het oordeel over die hang naar personen is niet mals. Wie maakt eigenlijk de dienst uit? De dominee? Of de Here en zijn gemeente? Overigens, bij dit laatste mag wel de vraag gesteld worden of we die sterke concentratie op de persoon van de voorganger ook niet zelf een beetje uitlokken en in stand houden. Op die vraag wil ik in het volgende artikel ingaan.
4. In Hebreëen 12 staat: 'Laten we de Here vereren op een Hem welbehaglijke wijze'. Blijkens

Hebreëen 10 hoort daar ook bij het bezoeken van je eigen bijeenkomst. Op grond daarvan rijst de vraag: ook al is je verlangen naar geestelijke voeding heel legitiem, is regelmatig buiten je eigen gemeente kerken toch niet een vorm van God dienen op een wijze die allereerst jou zelf welbehaglijk is?

Zoekers en verantwoordelijke mensen

Het verschijnsel van selectieve kerkgang doet zich naar mijn waarneming vooral voor onder twintigers, dertigers en veertigers. Volgens sociologen wemelt het in die generatie van zoekers en twijfelaars. Vaak bezig met zichzelf, vaak onzeker, ook over het eigen geloofs- en gemeenteleven. Altijd op zoek naar iets dat echt overtuigt, bevredigt, een goed gevoel geeft. Intussen is dit wel de generatie die het roer in de kerk gaat overnemen. Ik denk dat het voor velen van hen nodig is om zich bewust te worden van hun verantwoordelijkheid en die ook op te pakken. Wanneer de nieuwe generatie het zich blijft permitteren om zoeker en weifelaar te blijven, halfslachtig kerklid zonder overtuiging en enthousiasme, dan zullen - als God het niet verhoedt - hun kinderen en kleinkinderen de consequenties van hun zoekgedrag trekken. Ze zullen het overal zoeken en het nergens meer vinden. De nieuwe generatie moet overtuigd de keus maken vóór de eigen gemeente. Staan voor die keus, inclusief alle minder prettige consequenties. En daarin trouw zijn aan God en elkaar.

Ds. K. de Vries is predikant van de Gereformeerde Kerk van Alphen aan den Rijn.

Jullie hebben het goede nieuws van jullie redding gehoord. Dat is het woord van de waarheid Jullie zijn in Christus tot geloof gekomen. Op dat moment zijn jullie gewaarmerkt met als zegel de heilige Geest die beloofd is.

Efeze 1,13:

Pieter

Pieter twijfelt of hij wel echt een kind van God is. Hij leest **trouw** de bijbel. Hij is er in thuis. Hij bidt veel. Hij is dankbaar dat God hem heeft opgezocht. Maar er zijn dingen die hem aan het twijfelen hebben gebracht of hij **wel** echt een **kind** van God is. Vrienden praten over bijzondere **ervaringen** van de Geest. Ze **zijn** helemaal opgeleefd. **Pieter** wil niet vergelijken. Maar de **gedachte** laat hem niet los: Als ik niet van **zulke** ervaringen kan spreken, heb ik dan eigenlijk wel de Geest van God gekregen? Als ik niet de Geest heb gekregen, ben ik **dan** wel een kind van God?

Eerst geloven, dan de Geest krijgen

Er is een bepaalde leer die zegt: Eerst komt geloven, later eventueel het **ontvangen** van de heilige Geest. Dat laatste als een bijzondere ervaring. Een sterke ingreep **van** buiten af in je binnenste, waarna je nooit meer de oude bent. Vanaf dat moment weet je zeker: Ik ben een kind van God. Deze leer lijkt zekerheid te bieden: na jarenlang worstelen eindelijk voorgoed zekerheid en rust. Maar **Pieter** wordt er heel **ónrustig** van. Hij heeft niet zulke **bijzondere** ervaringen gehad. Voor

hem brengt die leer een afschuwelijke **ónzekerheid**. 'Ben ik wel echt een **kind** van **God**? ' **Die** vraag durft Pieter niet **zondermeer** hardop met 'ja' te beantwoorden.

Ik mis die 'plus'

Zou **Pieter** echt geen kind van God **zijn**? Hij gelooft dat Jezus Christus **zijn** Redder is die hem heeft bevrijd uit de macht **van** de duivel, de zonde en de dood en **uit** het oordeel van God. In zijn leven is te **zien** dat hij een **kind** van God is. Niet in opvallende dingen. Wel in **woorden** en daden die voortkomen uit de liefde **van** Christus. Pieter loopt daar niet mee te koop. Dat past **niet** bij hem. Maar het is er wel. **Pieter** is een levend **kind** van God. En toch is **Pieter** gaan twijfelen. **Hij** heeft gehoord **van** bijzondere ervaringen met de **Geest**. **Van mensen** die jaren nadat ze tot geloof gekomen **waren** opeens de Geest over zich **kregen** en die nu volkomen zekerheid uitstralen. Bij hen is het zeker: Zij hebben de Geest **gekregen**. Zij **zijn** echt kinderen van God. Maar ik? Ik mis die 'plus'. Straks mis ik nog de erfenis, het eeuwige leven met God! Onzekerheid troef **ia** het **teven** van **Pieter**.

Wanneer krijg je de Geest?

De HERE wil niet dat wij onzeker zijn. Hij geeft ons zekerheid. **Paulus** zegt dat God de gelovigen van Efeze toen ze tot geloof kwamen een stempel **opgedrukt heeft**. Een zegel, of eigendomsmerk: Jullie zijn van **MIJ**! Dat zegel is de heilige Geest die beloofd is. Op het moment dat de gemeenteleden aan wie Paulus schrijft tot geloof **kwa-**men hebben ze de heilige Geest

ontvangen. Wie gelooft **hoeft** niet te twijfelen. Hij mag zeker weten: Mijn geloof is een cadeau **van** de heilige Geest. **Mét** dat ik ben gaan geloven heb ik de heilige Geest gekregen **van** God. God heeft me aangenomen als zijn **kind** en heeft me zijn Geest **gegeven** om als zijn kind te gaan leven. Zo geeft de **HERE** ons zekerheid door zijn heilige Geest.

Niet vergelijken

Wat moet **Pieter** nu met al die verhalen over bijzondere ervaringen met de Geest? Eerlijk gezegd **was** hij stiekem **toch** aan het vergelijken. Daar houdt **hij** nu mee **op**. ik staar me niet **blind** op **mensen**. Ook niet op mezelf. Ik **kijk** naar God in Jezus Christus. Dat is genoeg. En dan **kijk** ik scherp.

Ds. K.D. Smit is predikant van de Gereformeerde Kerk van Tilburg.

Kent u ze nog? Ze zaten op een hek.

Boven op een hek.

Op een mo-ho-ho-ho-ho-jedag dag in september.

Waarover praten zij, die drie daar op dat hek?

Boven op dat hek. Boven op dat hek?

Onze kleutertjes. Waarover praten zij?

Een gesprekje. Zo maar ergens opgepakt.

Hey, man. Echt-wel. Te gek. Heb jij die film ook gezien, joh.

Dat was cool man.

Echt-wel! Link.

Shit, ik mocht niet kijken.

Echt wel waardeloos.

Maar laatst, joh, op dat feestje, dat was gaaf.

Toen mochten we Cool.

En zo ging dat nog even verder.

Soms denk ik wel eens: onze kleutertjes, arme kindertjes.

Ze hebben alles. Nou ja, niet alles, maar wel heel veel.

Te veel? Ze zien veel, ze zijn druk, en worden nog drukker.

Ze zitten niet meer stil. Ze leven snel.

Zijn ze nog wel: kleine kleutertjes?

Zouden ze nog wel eens op dat hek zitten?

Op een hek zitten past niet meer in deze tijd.

In een bank zitten wordt daarom ook steeds moeilijker.

En ook als die bank een kerkbank is.

Want dan moet het ook cool zijn en gaaf, echt wel.

Wat anders is het shit. Geen actie, weet je wel.

Daarom pleit ik voor dat hek.

Niet voor kleine kleutertjes direkt.

Maar een hekje voor grote ouders.

Om daar samen maar eens op te gaan zitten.

En samen eens te gaan praten. Onderwerp:

"Wat geven wij onze kindertjes mee?"

De kindertjes van God.

Want als Bij het niet ver-

hoedt, staan wij straks achter het hek.

En onze kindertjes zijn er

over heen geklommen.

Of er af gevallen.

Daarom pleit ik voor het hek.

Voor ouders. Zij eerst. Het moet. Echt wel!

En voor kindertjes. Wat zou dat gaaf zijn.

Want wij zijn op weg naar die mo-ho-ho-ho-ho-jedag in...

Ds. L. Sollie is predikant van de Gereformeerde Kerk van Meppel.

DE DOOP: GEWASSEN OF VERDRONKEN WORDEN?

H. ten Brinke

Achtergronden

In een vorig artikel kondigde ik een gemeenteschets aan over de doop: **Hoe gewoon is de doop?** Ik beloofde terug te komen op twee punten. Het eerste daarvan betreft de betekenis van de doop-symboliek. Daarover gaat dit artikel. Mensen worden gedoopt met of in water. Wat betekent dat eigenlijk?

De lezers van dit blad zullen weinig moeite hebben met die vraag. De waterdoop is teken van afwassing, van de afwassing van de zonden. Zie leggen de **Heidelbergse Catechismus** (zondag 26 en 27) en de **Nederlandse Geloofsbelijdenis** (artikel 34) de symboliek van de doop uit, en zo spreken de doopformulieren erover. Catechisatie en catechismuspreken hebben ons zó het beeld van de doop ingeprent: zoals water vuil van het lichaam wast, zo wast God ons schoon van onze zonden. Als we de gemeenteschets gaan lezen worden we toch niet bevestigd in die opvatting. De doop als afwassing is afwezig. De schets verwijst ook niet naar de uitleg van de beeldtaal van de doop als bad in de **Heidelbergse Catechismus**, in de **Nederlandse Geloofsbelijdenis**, of in de doopformulieren.

Wat betekent de doop dan wel, volgens de schets? Het is een onderdompeling in de dood; je wordt ondergeduwd in het water (15). "De symboliek van de doop is die van de onderdompeling: een verdrinking als het ware" (19). Doopwater is doodswater; het is alleen dankzij Jezus dat we in dat water

niet echt verdrinken.

Voor de achtergrond van deze uitleg moeten naar het boekje *Het diepe water van de doop*. Daar wordt de schrijver van de schets, prof. Van Bruggen, het breder: de doop is een verdrinkingsceremonie (18; vanaf nu verwijs ik naar pagina's in het boekje, niet in de ge-

meenteschets).

Is dat zo? Dit punt is van belang voor de manier waarop we onze doop en de doop van anderen beleven. Het heeft ook een relatie met de manier waarop je praat over de zogenaamde 'doop met de Heilige Geest'. Over dat laatste wil ik het hebben in het volgende, derde artikel. Nu wil ik ingaan op die vraag: gaat het bij de doop om verdrinken worden of om gewassen worden?

Verdrinken?

'Dopen' (Grieks: *baptizein*) is 'onderdompelen'. Je verdwijnt helemaal in het water. Als het niet om een ceremonie zou gaan, zou dit een verdrinkingsdood betekenen, zegt Van Bruggen (19). Het is pas later dat men het doopwater allereerst is gaan zien als badwater, maar de eigenlijke taal van de doop is die van een overspoelende dodelijke zondvloed (35).

Wat is Van Bruggens argumentatie? Drie verwijzingen noteer ik: naast Rm 6.3 en 1 Pt 3.21 (verbinden Paulus en Petrus daar de doop niet met ondergaan?) is er Mc 10.38 (het woord van Jezus: "Kunnen jullie met de doop gedoopt worden waarmee Ik gedoopt word?"). Zijn hoofdargument is van taalkundige aard: het Griekse woord *baptizein* betekent gewoon 'onderdompelen', en dat is een negatieve zaak ('verdrinken').

Is dat zo? Een bekend theologisch woordenboek zegt van wel.² Het verwijst naar een aantal voorbeelden. Sommige ervan noemt Van Bruggen ook. Maar dekken die voorbeelden wel de conclusie? Een schip kan worden onderge-

dompeld in het water: dat betekent een schipbreuk. Een mens kan in wijn worden 'gedoopt', en dan is-t-ie stomdronken. Verder **kun** je worden ondergedompeld in schulden, in ziekte, en in begeerten. Dat is **allemaal** nogal negatief, inderdaad. Maar dat *ligt aan het element waarin iemand wordt ondergedompeld*. Als je in slaap wordt ondergedompeld (ook een voorbeeld dat dat woordenboek geeft) is dat al een stuk **minder** negatief. En als de **Titanic** in de oceaan wordt ondergedompeld is dat de ramp van de eeuw, maar als ik mezelf onderdompel (vgl. Lc 11.38) is dat niet **per definitie** een zelfmoordpoging (ik was me gewoon), en als iemand vaatwerk onderdompelt (vgl. Mc 7.4) is dat ook niet destructief bedoeld, maar **dan** doet hij gewoon de afwas.

Ondertussen heb ik ook al een paar voorbeelden van het Nieuwtestamentische Grieks aangehaald. Daaruit is al **gebleken dat** ook in het Nieuwe Testament het woord *baptizein* op zichzelf niet een negatieve lading heeft. 'Ondergedompeld worden' is niet per definitie 'ondergaan'.

Gewassen worden

Verwijst 'ondergedompeld worden' in het Nieuwe Testament, wanneer het gaat over de ceremonie van de doop, dan toch naar 'gewassen worden'? De gegeven voorbeelden van 'profaan' gebruik wijzen er wel op. En een tekst als Hd 22.16 wijst een onbevangen lezer ook in die richting. Dat is de oproep van **Hinnias** aan Saulus: "Sta op, laat u doppen en uw zonden afwassen, onder aanroeping van zijn naam". Van Bruggen schrijft in dit verband: het is door het geloof in de naam van **Jezus** dat de gedoopte als het ware wordt gewassen. Dit gebeurt niet door het water: dat is een teken van boete en ondergang (35, zie ook 19). Dat lijkt me nogal gekunsteld. Die uitleg zou je alleen kunnen overwegen als al vaststaat dat *baptizein* 'ondergaan' (in water) bete-

kent, w hier dus **geen** betrekking **kan** hebben op het 'afwassen'. En daar lijkt het niet op.

Zijn er nog andere gegevens die de opvatting 'onderdompeling = afwassing' ondersteunen? Ik denk het wel. Voor het Joodse volk dat kennis maakte met de onderdompeling door Johannes de Doper en vervolgens door de leerlingen van **Jezus** was het beeld van water als teken van afwassing van de zonden heel bekend. Van Bruggen noemt ze zelf, de **reinigingsceremonies** van de wetten van Mozes. Natuurlijk zijn er verschillen tussen die reinigingsceremonies en de christelijke doop, zoals Van Bruggen noteert (17). Maar dat neemt niet weg dat de combinatie 'water' met 'afwassing van de zonden' bekend is. Als dan iemand mensen gaat onderdompelen in water tot vergeving van de zonden, dan sluit dat aan bij de gedachte van onderdompeling als afwassing.

De **onderdompeling** als teken van de afwassing van de zonden ligt in de lijn van de belofte van het Oude Verbond: God zelf zal zijn volk reinigen van hun zonden, zoals water vuil afwast. Vergelijk de bekende belofte in Ez 36.25: "Ik zal rein water over u sprengen, en gij zult rein worden...".

Uit de Septuagint, de Griekse vertaling van het Oude Testament, blijkt dat het woord *baptizein* werd gebruikt voor een reinigingsceremonie door wassing of onderdompeling. Eén van de voorbeelden:

Naäman de Syriër moet een **reinigingsceremonie** uitvoeren in de Jordaan; hij dompelt zich zeven keer onder in het water (*baptizein*) (2 Kon 5.14).

Ook in de apocriefe boeken **kom** je dat woordgebruik tegen: "Als iemand, na zich gereinigd te hebben (*baptizein*), hetzelfde lijk toch weer aanraakt, wat baat dan het wassen?" (Jezus Sirach 34.30).

Ik trek een voorlopige conclusie: het woord *baptizein* (onderdompelen) wordt **gebruikt** in de zin van

'wassen'. De **onderdompeling**-ceremonie sluit aan bij de verbinding die de bijbel legt tussen water en reiniging van de zonden. De samenvatting die de **gereformeerde** belijdenis en de **doopformulieren** geven van het bijbelse onderwijs is adequaat: de doop is een teken van de afwassing van de zonden.

Toch 'ondergang'?

Maar **hiermee** is de kous nog niet af. Er zijn een paar teksten die meestal worden **geïnterpreteerd** als **verwijzingen** naar de doop, maar **waarvan** Van Bruggen zegt dat ze niet over de doop spreken, in ieder geval niet **rechtstreeks** (Ef 5.26 en Tt 3.5, en zelf voeg ik 1 Cor 6.11 toe). Vervolgens zijn er die teksten die zijn interpretatie van de doop als ondergang Lijken te ondersteunen (Mc 10.38, Rm 6.3, Col 2.12 en 1 Pt 3.21). Nopen deze twee series teksten ons om de voorlopige conclusie alsnog te herzien?

Ik wil kort ingaan op deze teksten. Daarbij werk ik van achteren naar voren. Eerst het rijtje dat een verbinding tussen 'onderdompelen' en 'ondergang' lijkt te suggereren.

1 Pt 3.21

"Als tegenbeeld daarvan [van de zondvloed] redt u thans de doop..." Van Bruggen schrijft naar aanleiding van deze tekst: "Later zal dezelfde Petrus deze doop vergelijken met de **ark** in de tijd van de zondvloed: wij worden erdoor gered van het komende oordeel" (10). Daar kan ik mee uit de voeten: de doop als redmiddel (en niet als **ondergang!**).³ Omdat het water van de doop hier door Petrus wordt voorgesteld als redmiddel kan ik niet meegaan met een andere opmerking van Van Bruggen naar aanleiding van 1 Pt 3.21: "De apostel Petrus denkt van de christelijke onderdompeling in het water terug naar de zondvloed: dat was ook zo'n dodelijk overspoelend water!" (19).

1 Pt 3.21 leidt mijn gedachten niet

naar de doop als ondergang, maar versterkt juist **mijn** idee dat de doop met reiniging te maken heeft. Petrus heeft het **immers** over de doop "die niet is een afleggen van lichamelijke onreinheid". Petrus snijdt hier een misverstand af (welk **dan** ook) waartoe de ceremonie van de doop op **zichzelf** genomen aanleiding toe **zou** kunnen geven; water verwijderd immers onreinheid.

Rm 6.3-4

"Weet gij niet, dat wij allen, die in Christus Jezus **gedoopt zijn**, in zijn dood gedoopt **zijn**?" Denkt Paulus hier vanuit de doop als symbool van ondergang? ik denk het niet. **Paulus** denkt vanuit **de** doop als verbinding met Christus. Wij zijn 'tot' Christus gedoopt, **schrijft** hij letterlijk, dat wil zeggen: door de doop zijn we in relatie met **Christus** gebracht. En die Christus is degene die gestorven en begraven is. **Dus** zijn wij die door de doop met Hem verbonden zijn, verbonden met zijn dood en begrafenis - en we **zullen** het zijn met zijn opstanding. Op een afgekorte manier **kan** Paulus daarom schrijven dat we **zijn** gedoopt 'tot' (zoals hij letterlijk **schrijft**; hij schrijft niet 'in') de dood van Christus.

Col 2.12

Een vergelijkbare gedachtegang vind ik in **Col 2.12**: met Christus zijn we begraven in de doop. Paulus zal niet bedoelen dat wij in de doop begraven zijn (in plaats van in de aarde); dat zou een nogal vreemde en voor Paulus unieke beeldspraak zijn. "In de doop" zal wijzen op **het** moment dat er een relatie werd gelegd tussen ons, bekeerde heidenen, en (de dood van) Christus: toen we gedoopt werden.

Mc 10.38

Wat te zeggen van Mc 10.38? Jezus zegt tegen zijn **leerlingen**: "Kunnen jullie de beker drinken die Ik **drink**, of met de onderdompeling worden

ondergedompeld waarmee Ik ondergedompeld word?". Het is duidelijk dat het hier gaat over **onderdompeling** in de zin van 'ondergang', en niet in de zin van 'afwassing'. Maar het gaat hier niet over een **rite** van berouw tot vergeving van de zonden, en tot **inlijving** in een gemeenschap. Daarom is een transfer van de betekenis van **baptizein** in **Mc 10.38** naar plaatsen waar het **gaat** om zo'n rite niet legitiem. **Vergelijk** het woord 'beker' in deze uitspraak van Jezus. Dat woord slaat hier duidelijk op Christus' lijden. Maar dat betekent niet dat de beker bij het avondmaal het lijden symboliseert; je kunt de betekenis van **Mc 10.38** niet **zomaar** overhevelen naar de instelling van het avondmaal. Het gaat daar om de beker der **dankzegging**, en de link met het lijden van Christus komt op een andere manier tot stand.

Gewassen door de Geest

Dan die teksten die **vaak** worden gezien als verwijzingen naar de doop, maar dat volgens **Van Bruggen** niet zijn. Ik denk dat hij **daarin** gelijk heeft. Maar ik denk ook dat die teksten op **een indirecte** manier toch de opvatting van de doop als **afwassing** ondersteunen.

In **Tt 3.5** heeft Paulus het over "het bad der wedergeboorte en der vernieuwing door de heilige Geest". Hier tekent Paulus het werk van de **Heilige Geest** als een bad. De Geest, "die God **rijkelijk** over ons heeft uitgestort" (vs 6), wast ons leven schoon als een douche. De tekst geeft op zichzelf **geen** aanleiding om te denken aan de doop. **Ef 5.26**: Christus reinigt zijn gemeente "door het waterbad met het woord". Hier wordt **het** woord voorgesteld als een (water)bad dat reinigt: het reinigende waterbad van het woord.

Tenslotte **1 Cor 6.11** ("Maar gij hebt u laten afwassen, maar gij **zijt** geheiligd, maar gij **zijt** gerechtvaardigd door de naam van de Here Jezus Christus en door de Geest van

onze God"). Ook hier beschrijft Paulus het werk van de Heer Jezus Christus en de Geest van God als een **afwassing**. Ook hier **geeft** de tekst zelf geen aanleiding om te denken aan de **doopt**.

Wat opvalt is dat Paulus het werk van de **Geest** enkele keren voorstelt als 'wassen' (**1 Cor 6.11, Tt 3.5**). Dat **ligt** in de lijn van het Oude Testament: God beloofde **zijn** volk te wassen van hun ongerechtigheden, en Hij **zou** dat **doen** door zijn Geest (vgl. **Ez 36.25-27**). Jezus maakt die belofte waar: Hij **dompelt** onder in de Geest. Het effect van dat gedoopt worden met de Heilige Geest is de afwassing van onze zonden.

Voor wie de doop opvat als **een** symbool van ondergang is die verbinding onverwacht. Als **baptizein** per definitie **zou** wijzen op 'ondergang', hoe zou het ondergedompeld worden in de Geest dan zulke positieve gevolgen kunnen hebben? Voor wie de doop opvat als een symbool van afwassing, is deze verbinding voor de **hand liggend**: **waar** mensen **met** de Geest worden gedoopt, worden hun zonden afgewassen. En daarom is het toch ook niet zo vreemd om bij teksten als **Tt 3.5, Ef 5.26** en **1 Cor 6.11** te denken aan de doop (ook al **zou** Paulus er zelf niet aan gedacht hebben). De **wassing** door de Geest wordt immers gesymboliseerd door de wassing van de doop!

De taal van de doop

Ik zet dus een vraagteken bij wat de gemeenteschetsen het achterliggende **boekje** zeggen over de taal van de doop. Ik denk dat die taal minder rijk wordt **voorgesteld dan** ze **in** werkelijkheid is. De taal van de doop is tweeledig. Ze spreekt van het wegdoen, niet **van** de zondaar, maar van de zonde. Maar ze spreekt **ook** van vernieuwing van de zondige mens: **schoon** voor God, met alle gelovigen, "stralend, **zonder** vlek of rimpel" (**Ef 5.27**). Ik denk dat de *Heidelbergse Catechis-*

mus die taal goed heeft opgevangen en venvoord: "Dat wij van God vergeving van de zonden hebben (...). Verder ook, dat wij door de Heilige Geest vernieuwd en tot leden van Christus geheiligd zijn, zodat wij hoe langer hoe meer van de zonde afsterven en godvrezend en onberispelijk leven" (antw. 70). Dat tweede element komt bij Van Bruggen wel degelijk aan de **orde**, wanneer hij **schrijft** over de 'doop' met de Heilige Geest. Maar het is bij hem niet verbonden met de symboliek van de doop zelf.

Het is jammer dat dit positieve element in de schetsen niet aan de orde komt als het gaat om de symboliek van de doop. Een bespreking van het ongewone van de doop zal toch moeten beginnen met het begrijpen van de symboliek van de ceremonie. Vooral in de schets voor de jongere jeugd: je zou moeten beginnen met het concrete. Dat gebeurt ook wel (vanuit de doop door Johannes de Doper). Maar dan gaat **het over** 'onderduwen in water'. En dat is toch wel **wat** anders dan 'schoongewassen worden in of met water'.

De betekenis van de doopceremonie heeft gevolgen voor de manier waarop je de doop beleeft. De taal van de doopceremonie is niet uitsluitend negatief, in de zin van: hier wordt duidelijk hoe het met ons zou moeten aflopen – verdrinking in het water.⁴ Nee, de taal van de doop is rijker. De doop spreekt inderdaad van de "onreinheid van onze ziel", **maar** ook van de afwassing van onze zonden en de vernieuwing door de Heilige Geest (zie het doopformulier). De doop hoeft ons niet alleen beschaamd te maken, **maar** hij mag ons ook opgetogen maken. Het is **niet** alleen "Help, ik word gedoopt!" (de titel van hoofdstuk twee van Van Bruggens boekje) maar ook: "**Hoera**, ik word gedoopt!".

¹ Jakob van Bruggen, *Het diep water van de doop* (Kampen 1997).

² Albrecht Oepke in Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament I (1933). Wat betreft het buitenbijbelse Grieks is zijn conclusie: de voorstelling van 'te gronde gaan' ligt dichter bij het algemene taalgevoel van die van 'zich baden' of 'zich wassen' (blz. 528).

³ Vergelijk P.H.R. van Houwelingen over deze tekst: "Het water van de zondvloed had een verwoestende werking, terwijl (in contrast daarmee) het water van de doop redding en bescherming biedt" (I Petrus. Rondzend-brief uit Babylon. Commentaar op het Nieuwe Testament, Derde Serie. Kampen 1991, blz. 141).

⁴ Overigens is er in de christelijke traditie wel een lijn die de doopceremonie verstaat als een ondergang. Het gaat waarschijnlijk om een heel oude traditie, waarvan we via Luther nog sporen aantreffen in ons doopformulier, in het gebed vóór de doop (zie W.J. Kooiman, Het zondvloedgebed, in Pm Regno Pro Sanctuario [feestbundel voor G. v.d. Leeuw], Nijkerk 1950, 285-307). In die traditie worden het water van de zondvloed en het water van de Rode Zee op een allegorische manier gezien als 'typen' van het doopwater: water waarin we moeten verdrinken. Maar de bijbel verbindt het water van de zondvloed en van de Rode Zee niet op deze manier met de doop, ook niet in 1 Pt 3.21 en in 1 Co 10.2. Voor 1 Pt 3.21 zie de hoofdstekst van dit artikel. Wat betreft 1 Co 10.2: het gaat er daar niet over dat Israël onderging in de Rode Zee. Paulus wil daar zeggen dat het volk Israël door de doorgang door de zee voor altijd werd verbonden aan Mozes (gedoopt 'tot' Mozes), zoals er letterlijk s... -wals Paulus in Rm 6 spreekt over gedoopt zijn 'tot' Christus). Overigens dwingt de formulering van het gebed in ons doopformulier ons niet om de verwijzingen naar de zondvloed en de Rode Zee allegorisch op te vatten. In het doopformulier wordt als overeenkomst met de doop aangegeven dat de zondvloed en de doorgang door de Rode Zee scheiding maakten tussen Gods volk en de zonde resp. de vijand – zoals ook de doop scheiding maakt tussen ons en onze doodsvijand, de zonde (vgl. C. Trimp, *De gemeente en haar liturgie. Een leesboek voor kerkangers*. Kampen 1983, blz. 182v).

Drs. H. ten Brinke is sinds 1991 in dienst geweest voor de Eglise Réformée Confessante Au Congo voor de Gereformeerde Kerk te Spakenburg-Zuid. In 1998 is drs. Ten Brinke weer naar Nederland gekomen en sinds 15 maart 1999 km hij eventuele beroepen in overweging nemen.

uit de kerken

Beroepen te Hoogkerk: H. Geertsma te Zuidhorn; te Groningen-Zuid: A.H. Driest te Zeist, te Nijmegen: L.E. Leeftink te Zaamslag; te Nijkerk: R. Kelder te Maassluis; te Winschoten: P.J.C. Colijn, kandidaat te Kampen.

Beroepbaar

Beroepbaar verklaard door de classis Hattem; kandidaat R. Janssen te Heerde, die inmiddels een beroep uit Nagele heeft aangenomen. Adres: Vosbergerweg 18, 8181 JH Heerde, tel. 0578-694887.

Intrede

Zondag 2 mei jl. is kandidaat E. Rupke uit Kampen d m ds. P.L. Voorberg uit Emmeloord bevestigd. Nieuw adres: Westerkimme 7, 8316 EC Marknesse, tel. 0527-203050.

Kampen gesplitst

De kerk van Kampen is gesplitst in Kampen-Noord (Eudokiakerk) en Kampen-Zuid (Bazuinkerk). Predikant van Kampen-Noord (700 leden en 255 adressen) is ds. E. Hoogendoorn. Adres kerkenraad: Wederiklaan 54, 8265 DD Kampen (scriba: H. de Boer, tel. 038-3324027; diaconie: E.P. Both, tel. 038-3324224). Predikant van Kampen-Zuid (550 leden en 255 adressen) is ds. H.J.J. Feenstra. Adres kerkenraad: Cello 1, 8265 RL Kampen (scriba: A. van Faassen, tel. 038-3331818; diaconie: J. de Vries, tel. 038-3330596).

(Vervolg op pag. 685).

DE KERK IN EEN WERELD VAN GODSDIENSTIGHEID

D. Griffioen

Aarzelingen op de drempel van de kerk 2

Evangelisatie en zending

In het geding van God om zijn wereld treedt de Geest op als getuige en aanklager (Joh. 16,8-11). Zo is de geest bij uitstek de relatiehersteller in de communicatie van het heil, door het geloof te schenken, door mensen te vernieuwen, door de gemeente bij te staan en toe te rusten tot haar roeping in de wereld. (A. Noordegraaf: vijf broden en twee vissen, Missionair gemeentezijn in een (post)moderne samenleving, Zoetermeer, 1998, p. 175).

Het godsdienstige gevoel in deze tijd

Dat er een bepaald religieus gevoel in de lucht zit, **kan** er toe **leiden** dat mensen eens naar een kerk gaan om uit te vinden wat daar **aan** de hand is. Er **komen** veel godsdienstige en spirituele bewegingen op in Europa en ook in **ons** land. Alternatieve vormen van religie en zingeving bieden op de religieuze markt een aanbod aan **curssussen**, therapieën, rituelen en opvattingen die blijken aan te slaan bij een breed publiek. Een verschijnsel als New Age, of zoals het meestal wordt genoemd: het Nieuwe Tijdsdenken is een duidelijke reactie op de **verzakelijking** en **vermaterialisering** van de samenleving door wetenschap en techniek. Velen vinden hun weg in **alternatieve** groepen, die **aan** de kerk geen boodschap hebben. Het is een van de redenen waarom de kerkelijke godsdienstigheid afneemt. Maar naast deze **buitenkerkelijke** religiositeit zijn er ook mensen die ontdekken 'niet bij brood alleen' te kunnen leven. Dat schept nieuwe

kansen voor de **kerk**. Weet de gemeente wat er **aan** de hand is als er – misschien **mondjesmaat** – toch van die mensen met hun moderne religieuze gevoel in de kerk **komen**?

Waarom ben jij zo godsdienstig de laatste tijd?

Overigens blijkt het – soms direct, soms na lange tijd – dat er onder die mensen die naar de kerk komen echte **zoekers** zijn die gekomen zijn omdat ze Gods liefde willen leren kennen. Als ze **komen**, zijn ze al innerlijk gemotiveerd om naar de kerk te gaan **en** Gods liefde te leren kennen. Zulke mensen hebben vaak erg veel tegenwerking van hun omgeving. Er is veel onbegrip over hun handelwijze. En ze worden omgeven door nauwelijks verholten negatieve signalen. Het **zijn** mensen die, om de woorden van de Haagse missionaire predikant P. Schelling te gebruiken – "tegen de stroom in zwemmen". De motieven van zulke zoekers zijn niet altijd direct duidelijk. Het

kunnen heel diep religieus bewogen mensen zijn die eerder in de **kerk** gekomen zijn om een goed 'reli-gevoel' te koesteren, dan om daar werkelijk God te zoeken en te vinden in zijn Zoon. Eerlijkheid gebiedt ons om duidelijk te zijn tegenover **zulke** mensen. Wij bieden geen goedlopend en sterk **aansprekend** verhaal dat het goed doet op het 'religieuze gevoel' **van** mensen die daar **behoefte** aan hebben. Waar het om gaat is het goede bericht dat er behoud is door Jezus **Christus** voor ieder die in Hem gelooft.

Wie **zijn** die **échte zoekers** die eens de **kerk** binnenlopen? Het zijn altijd mensen die na een diepgaande **overweging** besloten hebben om de stap te wagen. En zij kunnen heel gemakkelijk in de kerk onderscheiden **tussen** wat menselijk is en wat van God is.

Volhouden en geduld hebben

Als iemand dan eindelijk over de drempel van de **kerk** gegaan is, **lijkt** het dat er al **héél wat** water door de **Rijn** gestroomd is. Mensen die naar de kerk gaan veranderen en de familieleden hebben het vaak al gemerkt dat er 'iets' is met hem of haar. Wat is er zoal veranderd bij **mensen** die zich met de kerk **gaan** bezighouden?

Wij hebben meestal **maar** weinig aandacht voor de moeite waarmee de **kerkbinnentreders** te maken heeft. Wij **zijn** vertrouwd met de kerkelijke **stijl** en de taal van de kerk. Het leven **van** een loyaal **kerkmens kent** weinig verrassingen meer. De **kerkbinnentreders** die 'nieuw' zijn kijken overal **vreemd**

tegenaan. Ze hebben vragen over de dingen die voor ons vanzelfsprekend zijn. Vragen over de gewoonten in de kerk. En vragen over de wezenlijke zaken van het christelijk leven in de gemeente. Een leven dat alles te maken heeft met de persoonlijke levensstijl van de kerkmensen. Zijn wij bereid een serieuze poging te doen die zeer persoonlijke vragen aan te horen en zijn we bereid er een eerlijk en duidelijk antwoord op te geven?

Een individueel persoon die de grote stap waagt, heeft dikwijls te maken met een onwillige achterban als groep. "Wat bezielt je om daar heen te gaan?" Als kerkbinnentreders moet je stevig in je schoenen staan om tegen alle negatieve adviezen van je familie in, toch door te zetten en 's zondags je dagindeling te laten beheersen door de kerkdiensten. Bij alle aarzelingen en twijfels die er zijn naar die kerk en de kerkmensen toe, komt er ook nog eens de hoon en de negatieve opmerkingen van het thuisfront. Je zult iedere zondagmorgen terwijl iedereen nog lang uitslaapt, alleen op moeten staan om naar de kerk te gaan! "Heb je het weer zo op je heupen dat je naar die kerk gaat?" Soms zijn de negatieve reacties grimmiger. Ik hoorde ooit van een kerkbinnentreders dat hij zijn bijbeltje moest verstopten op z'n kamer. Zijn familieleden hadden zijn eerste persoonlijke bijbeltje in de vuilnisbak gegooid.

Het vraagt veel wijsheid om de sfeer thuis goed te houden. En ook veel geduld om bij herhaling alles vriendelijk uit te leggen aan je huisgenoten. De doorzettende kerkbinnentreders hebben onze hulp en steun nodig. In de vorm van adviezen en bemoediging, maar vooral van gebed.

Wie als kerkbinnentreders toch in een kerkbank is gaan zitten, zal zeer gevoelig zijn voor alles wat er om hem heen gebeurt. Hij zal bemoeidigd worden door 'een goed gevoel' als de sfeer van de kerk-

dienst hem sterk aanspreekt, maar hij zal toch de negatieve punten feilloos registeren. "Zal ik hier wel weer terugkomen nu de mensen zo afstandelijk tegen mij doen?" Het kan het ook anders, negatiever: "Die mensen daar leggen zo'n zware claim op je, mij niet gezien daar!"

Je moet wel goed gemotiveerd zijn om dan nog het lef te hebben om door te gaan. Voor de herintreders van de kerk kunnen er ook allerlei ervaringen van vroeger naar voren. Wat voor de ervaren kerkganger maar een kleine stap is, is voor de verse kerkbinnentreders een reusachtige stap. Het heeft zijn leven op z'n kop gezet. Hoe dieper hij binnendringt in de wereld van het geloof in Jezus Christus, des te meer zal hij ervan overtuigd raken dat de veranderingen tot in het diepst van zijn bestaan zullen doordringen. Hij zal merken dat hij een 'complete nieuwe schepping' zal worden.

Zoekers in deze tijd

Na de wervelstorm rond de boekenweek van een paar jaar geleden (met als thema "Mijn God") is er weer heel wat reli-stof opgewaaid. Sinds tijden staat religie weer volop in de belangstelling. Je mag je weer bezig houden met God en godsdienstige zaken kunnen' weer. Het eerder genoemde onderzoek van Piet Schelling toont wel aan dat iedereen zijn eigen motief heeft om zich met godsdienstige zaken bezig te houden en (weer) kerkbinnentreders te worden. Er valt voor ons veel van te leren. Vooral dit: welke vreemde en onverwachte motieven iemand kunnen aansporen om 'iets' te zoeken in een kerkdienst. Het gaat mij er niet nu om een analyse te geven van de religieuze mens in deze tijd. Maar wel om de echte zoekers van God in beeld te krijgen. De ervaringen van anderen maken ons alert op de diepere motieven van mensen om 'over de drempel' van de kerk te stappen. Het minste

wat wij kunnen doen is daar rekening mee houden.

Rick Warren heeft in zijn eerder genoemde boek *The Purpose Driven Church* (p. 175) gezegd dat mensen die voor het eerst naar de kerk komen nooit aangetrokken zijn door de dominee. Maar die dominee is wel de belangrijkste reden voor (be)zoekers om weer terug te komen. Belangrijk voor bezoekers die voor het eerst in de kerk komen, is te weten wat voor type mensen de kerk bezoeken. De kerkbinnentreders die voor de eerste keer een plaatsje zoekt in de kerk zal rond kijken en zich afvragen: "is er hier nog iemand zoals ik?" Een handwerksman in spijkerbroek zal zich hoogst opgelaten voelen tussen allemaal keurige burgers in maatkostuum met stropdas. En ongehuwde moeder met een baby op de arm zal niet gauw terugkeren als ze merkt dat er helemaal geen baby's in de kerk zijn. Mensen voelen zich vertrouwd bij het zien van gelijken in de kerk.

Natuurlijk zijn wij allen gelijk in de ogen van God. Maar respecteren wij ook de mensen die er anders uitzien of zich iets anders gedragen?

In het slotartikel hoop ik in te gaan op de motieven van zoekers om naar de kerk te gaan.

Ds. D. Griffioen is predikant van de Gereformeerde Kerk van Voorburg.

Ali C. Drost-Brouwer

in prijs verlaagd

**MEER
DAN EEN
BELOFTE**

**Van f 25,90
voor
maar f 9,95**

Ing. 222 pag.

Verkrijgbaar bij de boekhandel

Le Cointre B.V.

Postbus 25
4460 AA Goes
Telefoon 0113-215591

TEN HEMEL OPGEVAREN IS

lied van de week

'Coelos ascendit hodie' ('Vandaag is Hij opgevaren naar de hemel') - dit Latijnse lied uit de vijftiende eeuw werd in 1601 in het Duits vertaald door Bartholomäus Gesius (± 1560-1613). Deze theoloog en musicus kennen wij vooral als componist van de melodie 'Nu triomfeert de Zoon van God' (GK 21, LvK 205). Hij heeft ook liedteksten geschreven, waaronder het lied van deze week. In het Evangelisches Gesangbuch (1994), de Duitse tegenhanger van het Liedboek voor de Kerken, telt het lied 'Gen Himmel aufgefahren ist' vijf coupletten. De vierde strofe uit het Liedboek ontbreekt daar.

In de versie van Gesius en ook in de vertaling van J.W. Schulte Nordholt is veel van het oorspronkelijke Latijnse lied bewaard gebleven. Zowel wat inhoud als vorm betreft. U kunt hier denken aan het feit dat elk couplet uit slechts twee versregels bestaat, aan de acclamatie 'Halleluja' waar elke regel mee eindigt, en aan de eenvoudige vertellende manier waarop het hemelvaartsverhaal bezongen wordt.

De tekst spreekt voor zich en vergt dus weinig toelichting. In eenvoudige bewoordingen wordt verteld wat er met Hemelvaart gebeurde. Daarbij wordt het heilsfeit vooral bezongen tegen de achtergrond van het koningschap van Christus. Het lied staat vol van woorden die daarop betrekking hebben, zoals 'koning', 'heersen', 'majesteit' en 'regeren'.

Ook wordt Hemelvaart gezien als vervulling van het Oude Testament. De derde strofe spreekt over het in vervulling gaan van 'wat in de psalm geschreven staat'. Hier kunnen we denken aan psalm 47:6 of 68:19 of 110:1. We hoeven hier wat

mij betreft geen keuze te maken. In de Duitse tekst wordt trouwens gesproken over 'Psalmen' (meer-voud). In vers 4 horen we de woorden uit psalm 132:11: 'De HERE heeft David een dure eed gezworen, waarop Hij niet terugkomt: Een van uw lijfelijke zonen zal Ik op uw troon zetten'.

Zoals veel vaker gedaan werd in de zestiende en zeventiende eeuw, besluit het lied met een doxologie, een lofprijzing op de Drieëenheid. Dat is een goede mogelijkheid om aan te geven dat Vader, Zoon en Heilige Geest te maken hebben met het werk van God, dus ook met de Hemelvaart.

Melodie

De componist van de melodie, Melchior Franck, behoort tot de meest productieve componisten van protestantse kerkmuziek uit de periode 1600-1650. Zo publiceerde hij tussen 1601 en 1436 alleen al meer dan 40 bundels met in totaal 600 motetten.

Franck werd (omstreeks) 1579 geboren te Zittau, een plaatsje ten Oosten van Dresden. Het ligt nu op het drielandenpunt Duitsland-Polen-Tsjechië. In 1601 werd Franck docent aan de St. Egidien-Kirche te Nürnberg. Eind 1602 of begin 1603 werd hij benoemd tot Kapellmeister aan het hof te Coburg, dat zo'n 200 kilometer ten noorden van Nürnberg ligt en waar prins Johann Casimir de scepter zwaaide. De Dertigjarige Oorlog (1618-1648) had een verwoestende werking op het (kerk)muzikale leven in Duitsland. Niet alleen de grote componist Heinrich Schütz in Dresden kreeg er mee te maken, maar ook Franck zag het muziekleven in de dertiger

jaren van de zeventiende eeuw ineenschrompelen. Op 1 juni 1639 overleed de componist.

Franck heeft de liedtekst van Gesius voorzien van een melodie die ik zou willen typeren met 'statige vrolijkheid'. Kenmerkend is onder meer het ritme waar de regels 1 en 2 mee beginnen: drie kwartnoten, gevolgd door een halve en kwartnoot. Dit ritme werd in de periode 1550-1650 vaker gebruikt in kerkliedmelodieën. Voorbeelden zijn de melodieën van 'Heerlijk verschenen is de dag' (LvK 200/209), 'Nu triomfeert de Zoon van God' (GK 21, LvK 205) en 'Heer Jezus, Gij die als een kind' (LvK 332).

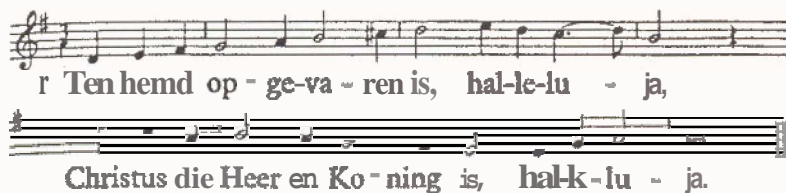
De hele melodie bestaat eigenlijk uit een opwaartse (regel 1) en een neerwaartse (regel 2) beweging. De relatie in de eerste regel tussen de tekst ('Ten hemel opgevaren is') en de sterke stijgende melodielijn zal geen toelichting behoeven. Dezelfde mooie verhouding tussen tekst en melodie treffen we trouwens ook aan in vers 5: 'Nu stijgt om loflied op en eert'.

Bijzonder fraai is de inzet van het 'halleluja' in de eerste regel. Bij het woord 'is' hebben we een toonladder omhoog gezongen en via de leidtoon 'cis' hebben we het gevoel dat we als het ware thuisgekomen zijn. Maar vrijwel meteen gaat de melodie verder met 'halleluja'. Met de inzet van deze uitroep op een hoge e wordt er een schepje bovenop gedaan en gaat de melodie uit haar dak.

De melodie is niet moeilijk aan te leren. Wel moeten we even opletten dat we in beide melodieregels de laatste noot vóór de inzet van het

228 Ten hemel opgevaren is

Melchior Franck 1628

- 2 **Nu** zit Hij aan Gods rechterhand, halleluja,
heerst over hemel, zee en land, halleluja.
- 3 Zie nu hoe in vervulling gaat, halleluja,
wat in de psalm geschreven staat, halleluja.
- 4 De Heer verleent zijn majesteit, halleluja,
aan Davids Zoon in eeuwigheid, halleluja.
- 5 **Nu stijgt** ons loflied op en eert, halleluja,
de Here Christus die regeert, halleluja.
- 6 De heilige Drievuldigheid, halleluja,
zij lof en prijs in eeuwigheid, halleluja.

Naar 'Coelos ascendit hodie' (15e eeuw)
Vertaling J.W. Schulte Nordholt, geb. 1920

'halleluja' de juiste waarde geven, en haar niet langer maken **dan** er staat. In het hierbovengenoemde *Evangelisches Gesangbuch* is men er **toe** overgegaan de melodie een **toon lager** (dus in F) te noteren. Voor jongere kinderen is een lagere toonhoogte van deze melodie goed. (Het lied is geschikt voor de **onderbouw** van de basisschool.) Maar de redactie van het Gesangbuch vond waarschijnlijk dat de melodie **ook** voor de **gemeente** te hoog lag, vooral bij de inzet van het 'halleluja' in de eerste regel. De hoge e, waarmee dit 'halleluja' inzet, is echter voor elke gemeente zeer goed te zingen, en

past bovendien uitstekend bij de extatische toon die nu eenmaal eigen is aan dit lied. Staande zingen is **altijd** te prefereren, maar het opgetogen karakter van tekst en melodie **van** dit lied nodigt daar **extra toe** uit....

Dr. J. Smelik is hymnoloog/musicoloog en woont in Zuidhorn.

Kopiëren **van** dit artikel is toegestaan, maar een uitsluitend kopiëren van het lied is niet geoorloofd.

Jubileum

uit de kerken

Op 3 mei jl. was ds. H. Pool veertig jaar predikant. **Hij** was verbonden aan de gemeenten te Avereest-De-demsvaart (1959), Veenendaal (1966), Veendam en Zuidbroek (1971) **en** Veendam (1985). In 1993 ging ds. Pool **met** emeritaat.

Adresveranderingen e.d.

Brunssum-Treebeek * Diaconie: tel. 045-5214444; * *Asielzoekers*: Mevr. M.P. Dees-de Rijke, Parallelstraat 91, 4436 BP Amstenrade, k1. 046-4426041 (p. 159).
Drachten-Noord * Predikant: J.H. v.d. Hoeven, tel. 0523-262240 (p. 17 en 56).
Kampen * *Quaestor*: H.J. Mooibroek, tel. 038-3333335 (p. 90).
Loenen/Abcoude * *Predikant*: W. van der Schee, Keizer Ottolaan 34, 3632 BW Loenen aan de Vecht, tel. 0294-232798, fax 0294-230273 (p. 120).
Neede * Scriba: H. Karssenbergh, tel. 0544-201023 (p. 108).
Rijnsburg * *Predikant*: P.L. Storm, De Schans 2, 2231 LE Rijnsburg, tel. 071-4025485, fax 071-4034752 (p. 23 en 131).

(Vervolg op pag. 687)

Kerkbladen.....

de Bunschoter bv
drukkerij

Postbus 10 - 3750 GA Bunschoten-Spakenburg
Tel (033) 299 79 99 - Fax (033) 299 79 98

Bibliotheek Bralectah

gereformeerde bibliotheek voor
mensen met een leeshandicap

...Heft
De Reformatie
ook in
gesproken vorm.

Telefoon 0521 515946

DE WERKWEEK BEGINT OP ZONDAG

A. Vlot

B boekbespreking

Voor me ligt *Geloven in wetenschap* en techniek, het laatste boek van professor Schuurman over de rol van de techniek en het technisch denken in onze cultuur. In een interview in Terdege noemde Schuurman dit het "eindproduct": Het boek is "de rijpe vrucht van dertig jaar worstelen met de spanning tussen geloof en wetenschap in een ontgoddelijkte, vertechniseerde cultuur". Studenten aan het nadenken zetten over de relatie tussen hun christelijk geloof en wetenschap zoals Schuurman als hoogleraar doet, is verre van eenvoudig maar wel broodnodig. Door de toegenomen studiedruk en carrièrejacht is het voor christen-studenten lang niet meer vanzelfsprekend om de colleges van Schuurman te lopen, en is nota bene de helft van toehoorders niet-christen. Reformatorische Wijsbegeerte doceren is in dit tijdsgewricht daardoor voorwaar geen eenvoudige klus.

Schuurman heeft duidelijk dertig jaar met hetzelfde onderwerp geworsteld, namelijk de 'technische cultuur'. Zijn nieuwe boek heeft dus geen echte verrassingen in petto. Steeds weer heeft hij op indringende wijze geprobeerd dit onderwerp op zijn eigen manier denkend geheel te omvatten, en vanuit verschillende invalshoeken te benaderen, en door de jaren heen is zijn analyse scherper geworden en bijgesteld aan de actualiteit. Want de technische ontwikkeling stond in dertig jaar bepaald niet stil.

Dat er in onze maatschappij iets grondig mis is, wordt steeds duidelijker. Keer op keer tracht Schuurman de problemen die opdoemen in onze maatschappij historisch te herleiden tot een bepaalde grondhouding van de mens, namelijk dat de mens niet erkent dat God de werkelijkheid geschapen heeft, maar tot zijn eigen nut alles naar zijn hand

wil zetten. Deze technicistische mentaliteit zat achter de torenbouw van Babel, de trots van Nebucadnezar, het rationalisme van de Grieken en het materialisme van de moderne tijd, en als we niet oppassen ook achter ons eigen werk. Door die houding is techniek in onze tijd meer dan techniek, maar is zij tot een religie geworden. In het licht van deze cultuuranalyse duidt Schuurman in zijn nieuwste boek recente ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld kloneren en *virtual reality*. In deze ontwikkelingen zie je dat door de technicistische mentaliteit de abstracties die inherent zijn aan de wetenschap naar buiten komen als cultuurkenmerken. De maatschappij wordt er armer door. De mens is onder de knoet geraakt van nivellerende machten wals economie, organisatie, techniek en wetenschap die de vrijheid van de mens in gevaar brengen en de natuur ontwrichten.

De hamvraag is of het christelijk geloof een alternatief kan bieden, en of het christendom door zijn nadruk op de historische ontwikkeling gebaseerd op het cultuurmandaat van Gen.1:28 niet mede debet is aan deze problematiek. Volgens Schuurman is het inderdaad zo dat christenen zich te vaak klakkeloos hebben aangesloten bij de tijdgeest. Maar wie in de bijbel na Gen.1:28 verder leest, leert dit bijbelvers in het juiste perspectief te plaatsen. De kerk wordt opgeroepen om uit te zien naar een koninkrijk dat komt en niet naar een koninkrijk dat met technische middelen hier en nu eigenhandig geconstrueerd kan worden. Alleen binnen dit perspectief van een geschonken verlossing wil Schuurman het begin van een alternatief voor onze cultuur schetsen: "Zoek de dingen die boven zijn." "Vergader u geen schatten op aarde." "Wij hebben hier geen blij-

vende stad, maar zoeken de toekomstige." Dat is de uitweg die God ons wijst. Het is van genade leven, wat zo eenvoudig en tegelijk zo moeilijk is. Ik wil veel Liever een kant en klaar beleidsplan om de maatschappelijke problemen op te lossen; ik wil liever instrumenten aangereikt krijgen om als ingenieur in mijn beroepspraktijk als christen het koninkrijk van God en een duurzame maatschappij dichterbij te brengen. Maar de radicale en directe benadering van Gods Woord is veel eenvoudiger en moeilijker. Die begint bij lege handen.

Het begrip 'cultuurmandaat' klinkt Schuurman te activistisch in de oren. Hij spreekt liever van 'scheppingsmandaat'. En die vangt niet aan op de eerste werkdag, de 'maandag', maar op de sabbat, de rustdag. De moderne cultuurmachten kun je niet te lijf gaan met ethische en wijsgerige analyses of stappenplannen, maar met wapens ontleend aan een geestelijk arsenaal: 'geloof', 'waarheid', 'bereidvaardigheid van het evangelie van de vrede' en 'gebed om Gods Geest'. Cultuurwerk vanuit dit startpunt, vanuit deze geesteshouding, moet volgens Schuurman 'tuinieren' in plaats van 'roofbouw' zijn. Wetenschap is dan in de eerste plaats dienstbaar aan het groeien in wijsheid. Vanuit die radicaal andere

motieven kunnen we pas een begin maken met een veelzijdige ontwikkeling die recht doet aan Gods orde in alle facetten, een ontsluiting die veel meer behelst dan de economische groei door technische innovatie waar onze maatschappij nu achteraan holt. N.a.v. E. Schuurman, *Geloven in wetenschap en techniek - Hoop voor de toekomst*, Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 1998, 207 pp., £ 35,90.

Dr. A. Vlot is universitair docent aan de Technische Universiteit te Delft.

Persbericht

De vereniging 'Koinotès' is voornemens op zaterdag 29 mei 1999 a.s. een bijeenkomst te beleggen uitlootend voor ouders en verwanten van homofielen.

Indien u deel wilt nemen aan deze bijeenkomst kunt u zich opgeven bij een van de onderstaande personen. Het spreekt vanzelf, dat uw gegevens vertrouwelijk blijven. De vergadering wordt gehouden op 29 mei in Utrecht en vangt aan om 10.30 uur.

M. Reijnhoudt, Pijnacker,
tel. 015-3695404

A.B.J. van Ewijk, Lelystad,
tel. 0320-253497

J.D.W. Veltkamp, Rotterdam,
tel. 0104210696

H. van Veen, Hattem,
tel. 038-444528

A. de Vries, Valkenburg,
tel. 071-4014784

Persbericht

Aanvullend rapport Deputaten Kerkmuziek

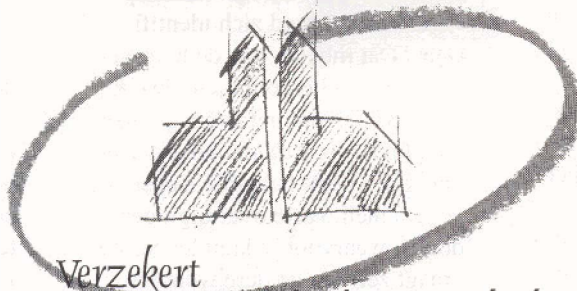
Ten dienste van de onlangs gestarte synode van Leusden schreven Deputaten Kerkmuziek een Aanvullend Rapport. In dit rapport, dat verscheen i.v.m. de opdracht om onderzoek te doen naar een Regeling voor de Kerkmuziek, wordt ook aandacht besteed aan de uitbreiding van de gezangsbundel. Het rapport bevat vijf hoofdstukken: De keuze voor het Liedboek voor de Kerken, Over de criteria,

Dubbelmelodieën en dubbelteksten, Regeling Kerkmuziek en Vervolgtraject. Doel van de hoofdstukken over de proefbundel is het geven van achtergrondinformatie over het kerklied op zich, én over de wijze waarop liederen beoordeeld moeten worden.

Het rapport is te vinden op de website van de Synode van Leusden (HYPERLINK <http://www.synode.org>).

Wie geen toegang heeft tot het Internet kan het rapport bestellen door f 14,50 (incl. portokosten) over te maken op giro 7661013 t.n.v. Deputaatschap Kerkmuziek Geref. Kerken te Amersfoort o.v.v. 'Aanvullend Rapport'.

donatus

Verzekert

van Avondmaalstel tot Zadel dak
alles onder uw kerkelijk dak!

Verzekerd zijn bij Donatus is een geruststellend gevoel.

Al sinds 1852 dé verzekeraar voor uw kerkelijke eigendommen,
maar ook voor al uw andere verzekeringsaangelegenheden.

Vraag vrijblijvend onze brochure of offerte of maak een afspraak voor
een vrijblijvend persoonlijk gesprek.

Postbus 500
5240 AM Rosmalen

Hoff van Holtantlaan 8
Tel. 073 5221700 - Fax 073 5221717

M

meegelezen

Zorg voor jongeren

In het aprilnummer van *Licht und Leben*, het maandblad van de Evangelische Gesellschaft für Deutschland, schreef dr. *Stephan Holthaus*, dekaan van de Vrije Theologische Academie in Giessen over de jongeren en wat zij vandaag nodig hebben. De recente verkiezingsuitslagen in Duitsland laten zien, dat de linkse en groene idealen niet meer boeien. Er is een wending naar conservatieve waarden en overtuigingen. De jeugd heeft een diep verlangen naar zekerheid en waarden. De huidige 'generatie X' staat anders in de wereld dan de opstandige generatie van 1968. Ze zijn anti-autoritair opgevoed, maar verlangen naar autoriteit.

Als slachtoffer van de wereld der volwassenen moeten zij zich bezighouden met heel andere vragen. De jongeren van vandaag worden veel vroeger geconfronteerd met de harde problemen van deze wereld dan tien of twintig jaar geleden. De gevolgen zijn:

- * ze *hunkeren naar* geborgenheid – omdat velen in het ouderlijk huis alleen maar ruzie en scheiding hebben meegemaakt;

- * ze verlangen *naar* echtheid – omdat ze door de lege leuzen van de volwassenen teleurgesteld zijn;

- * ze *snakken* naar zekerheid – omdat de problemen van de volwassenen ook hun generatie bereikt hebben en hen door en door onzeker maken;

- * ze *verlangen naar werkelijkheid* – omdat ze de buik vol hebben van de utopieën en ideologieën van de vroegste revolutionairen;

- * *bovenal* hunkeren ze naar het geluk – 99 procent van alle computerkids geven als hun hoogste levens-

doel aan: 'plezier hebben'; achter dit oppervlakkige verlangen naar vermaak ligt de diepe hunkering naar zin en een honger naar genegeheid.

Niet alleen de generatie van 1986, maar wij allen in samenleving en kerk zouden deze verlangens van de jeugd moeten begrijpen! Om hun vragen te kunnen beantwoorden, zouden we onze oude clichés moeten loslaten.

Onze jeugd van vandaag heeft behoefte aan veel genegeheid voor het herstel van vele wonden – vooral door kapotte ouderlijke huizen. Wie niet bereid is tijd door te brengen met jonge mensen en zijn huis voor hen open te stellen, hoeft niet te beginnen met werk onder de jeugd. Wie niet bereid is zichzelf bloot te geven en relaties met hen te onderhouden, zal hun hart niet bereiken. *Echtheid*, een dichtbij de werkelijkheid staan en gericht zijn op relaties, dat zijn de waarden waarmee de jeugd zich identificeert. Dat moeten ook de hoekstenen zijn van kerkelijk jeugdwerk. Maar dat is nog niet genoeg: onze jeugd heeft ook duidelijke grenzen nodig. Ze heeft behoefte aan stabiele gezinnen, vaste overtuigingen, en doelen waarvoor je kunt leven. Ze vraagt zelf om heldere woorden, ook van de kerk. Kerkelijk jeugdwerk mag zich niet beperken tot bevrediging van behoeften. De jeugd heeft behoefte aan vaste maatstaven. De aanpassing aan de tijdgeest maakt al lang geen indruk meer op jonge mensen. Wij moeten weer terug naar het bijbelse *ethos*, om ons weer te profileren. Vooral heeft de jeugd behoefte aan echte voorbeelden. En dat zijn Christenen dan, als zij de generatie X het onverkorte bijbelse geloven zonder compro-

missen vóórleven. Dat zou pas echt alternatief zijn.

Zorg voor ouderen

In het maartnummer van het evangelische Uitdaging schreef drs. *Rufo Petri* over de aandacht die ouderen nodig hebben. Als voorlichter van de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechthorenden te Ermelo komt hij in veel gemeenten, vooral op ouderenmiddagen. Daar wordt door velen echt naar uitgekeken, omdat ze de gelegenheid bieden tot onderling contact.

Natuurlijk zijn er genoeg senioren, voor wie dat onderlinge contact op ouderenmiddagen niet zo belangrijk is. Zij hebben voortdurend de handen vol aan het ontvangen en afleggen van visites. Maar helaas kom ik ook veel ouderen tegen die dagelijks worstelen met de eenzaamheid. Zij hebben ontzettend veel behoefte aan contact, aan een luisterd oor. Het zijn overwegend vrouwen met hun eigen zorgen en moeiten: de echtgenoot is overleden, de kinderen wonen te ver weg of hebben het te druk om regelmatig op bewek te komen. Meestal is door mobiliteitsproblemen ook het contact met een kerkelijke gemeente minimaal.

De maandelijkse of halfjaarlijkse ouderenmiddagen kunnen hun eenzaamheid niet oplossen, maar bieden wel lichtpuntjes. Daar kunnen ze hun verhaal kwijt. Dat merk ik ook. Tijdens de pauzes vertellen mensen mij soms heel persoonlijk over hun leed of over de problemen met hun visuele handicap. Helaas blijft het in zo'n gesprek vaak bij vertellen en aanhoren van de problemen.

Gelukkig maak ik het ook weleens anders mee. Zo ontmoette ik een

oudere vrouw, die – ondanks haar visuele handicap – blijmoedig getuigde van haar geloof. Zij telde haar zegeningen nog! Een dergelijke ontmoeting behoort echter tot de uitzonderingen. De pauze tijdens een ouderemiddag is dan ook niet het meest geschikte moment om rustig te kunnen praten over de *troost en bemoediging die God vanuit Zijn Woord biedt*. Sowieso hebben veel ouderen nooit geleerd om spontaan over hun persoonlijk geloofsleven te praten.

Als de leeftijd gaat tellen en de ouderdomsgebreken harde realiteit worden, is het niet makkelijk om met jezelf en je omgeving op een goede wijze om te gaan. Het blikveld kan vernauwen. Het wereldje wordt dan erg klein. De eigen pijn, de eenzaamheid en de verveling komen in het middelpunt te staan. Het zicht op de ander en op de Here God kan verdwijnen, juist bij hen die voortdurend alleen met zichzelf te maken hebben. Beseffen wij dit voldoende? Natuurlijk, in de gemeente wordt het in en ander voor ouderen gedaan. Er zijn ouderemiddagen, met kerst ontvangen zij een kerststukje, er is een bezoeken dienst.... Maar wordt er dan ook van hart tot hart gesproken? Of blijft het steken in diaconaat of in een gezellige middag?

Het is ontzettend belangrijk een luisterend oor te hebben. Oprechte belangstelling voor iemands wel en wee is van cruciaal belang. Maar als christenen hebben wij meer te bieden. Of, beter gezegd, God heeft meer te bieden. Daar mogen en moeten wij van getuigen. In daad, maar zeker ook met het Woord. Wordt er, voord ook met ouderen, gesproken over het persoonlijk geloofsleven? Ik weet, het is moeilijk. Zeker als men niet gewend is daarover te praten. Maar het is wel noodzakelijk. Menselijkerwijs gesproken staan ouderen dichter bij de Eeuwigheid. Vanuit dat perspectief valt het mij op dat er zo weinig aan evangelisatie onder ouderen wordt gedaan. Wordt er wel ge-

evangeliseerd in de verzorgingscentra, bij de ouderensoos en bij de senioren thuis?

Kinder- en jeugdwerk hebben onder de christenen een vaste plek gekregen. Denk maar aan kinderclubs, de tienerclubs, de catechisatie, de jongerendagen en de evangelisatieprojecten onder jongeren, zoals Klas 2000 en Discovery. De 'verpakking' van de Boodschap is dan volledig op deze leeftijdsgroepen afgestemd. Poppenkast, knutselwerkjes, flitsende folders en gospelconcerten: al deze middelen worden ingezet om speciaal hen te bereiken met het Evangelie. Ouderen, en dan heb ik de ouderen voor ogen die ik ontmoet op de contactmiddagen en dergelijke, zitten hier over 't algemeen niet op te wachten. Voor hen moet gezocht worden naar andere middelen.

Ik denk dan niet aan het uitnodigen van een koortje dat op zondagmiddag in de ontmoetingsruimte van het zorgcentrum zingt. Of aan het uitzenden van een radioprogramma voor ouderen via de lokale omroep, hoe belangrijk allemaal ook. Nee, ik denk aan het gesprek van mens tot mens over het Evangelie en onze relatie met God. Dat is echt niet alleen een taak voor de dominee of ouderling tijdens het huisbezoek.

Werkelijk contact leggen met ouderen gaat niet zo maar. Maar er zijn wel goede aanknopingspunten om ingang bij hen te vinden. Van die aanknopingspunten, zoals bijvoorbeeld 'de behoefte aan contact', kunnen we gebruikmaken. Zoek de mensen op! Dat kan hand in hand gaan met het verlenen van hulp, zoals het doen van boodschappen, het invullen van formulieren of het serveren van koffie. Zo wordt een basis van vriendschap en vertrouwen gelegd, waardoor er gelegenheid ontstaat om met elkaar te spreken over ons persoonlijk leven en onze relatie met God.

Ik constateerde al dat praten over het persoonlijk geloof, ook met ouderen, meestal niet meevalt. Senioren hebben over 't algemeen moeite

om zich daarover uit te laten. Daarnaast zijn er nog vele andere drempels die het gesprek over het persoonlijk geloof kunnen belemmeren.

Zo zijn er ouderen die wel christelijk opgevoed zijn, maar bij wie het geloof nooit verder is gekomen dan het verstand. Kerkgang, zondagschool, catechisatie, jongerenvereniging en belijdenis doen zijn voor deze mensen bekende begrippen. Het hoort erbij. Het is allemaal zo vanzelfsprekend, zo gewoon. Hierdoor wordt de noodzaak van persoonlijke toepassing van het ontvangen onderwijs en groei in het geloof niet werkelijk beseft.

Hoevelen hebben nog nooit van 'stille tijd houden' gehoord? Zij realiseren zich niet hoe essentieel persoonlijke bijbelstudie is. Bij anderen stekt het gesprek, omdat zij hun antwoorden al klaar hebben. Als het over persoonlijk geloven gaat, zeggen zij: 'Ach, het moet je allemaal gegeven worden'. Daarin hebben zij volkomen gelijk. Het geloof is een gave van God. Maar door dit gegeven te hanteren als dooddoener maken we misbruik van Gods Woord. Zo gaan bijbelse waarheden fungeren als middel om niet na te hoeven denken over de vraag: 'Wat dunkt u van Christus?' Maar die vraag blijft, ook voor ouderen, overeind!

Het werk van de Heilige Geest, het lezen van de Bijbel en het gebed zijn van eeuwig levensbelang om op deze vraag een persoonlijk positief antwoord te kunnen geven.

Heeft u wel eens
overwogen om een
abonnement op
De Reformatie
te nemen?

Bel 0113 - 21 55 91

MAASTRICHT EN MEISJESNAMEN...

Piet G.B. de Vries

W weekverslag synode

De vierde week van de synode begon goed voor het zuiden **van** het land. Het eerste voorstel dat in de plenaire zitting werd behandeld was de aanvraag vanuit Brunssum-Treebeek (via de PS van het **Zuiden**) voor ondersteuning van de plannen om te komen tot een missionaire predikant voor Maastricht. Het voorstel werd **synodebreed goed** ontvangen. In **zijn** rapport benadrukte ds. T. de Boer, die optrad namens commissie 2, dat de plannen **goed** onderbouwd zijn. Er zit een duidelijke visie achter. Dat geeft geen garantie voor succes, maar kan wel een goede basis vormen.

Het zal het land ongeveer drie kwartjes per ziel gaan kosten. **Maastricht**, voor de meeste lezers van dit **blad** toch iets **ver weg**, in het zuiden. Op dit moment **telt** de wijk Maastricht, onderdeel van de GK te Brunssum-Treebeek, ongeveer 80 leden. **Meer dan de helft daarvan** is student. Toen in 1985 de universiteit in **Maastricht** werd opgericht, had dat een zuigende **werking**, **klaarblijkelijk** ook op gereformeerde **studenten**. En terecht, **ben** ik geneigd te zeggen. Het is **een** zeer gezellige stad, met een sterke internationale **oriëntatie**. Wat wel opvalt is dat de **studenten** voor het merendeel vrouwen zijn. Dat zal ongetwijfeld **te maken hebben met** het **studieaanbod van Maastricht**, **waar gezondheidswetenschappen** als eerste op het menu stond.

Tijdens de behandeling was ook een forse afvaardiging uit Maastricht aanwezig, een duidelijk teken dat het geheel sterk leeft in deze laatste provinciehoofdstad in ons land zonder **GKV**. Dat was **ook d** **gebleken** toen de eerste voorstellen

waren behandeld op de classis **van Noord-Brabant/ Limburg**, nu ruim een jaar geleden. Er was die avond, voor de plenaire **behandeling**, ook een gebedssamenkomst geweest in Maastricht waarin de Here **gevraagd** werd de **plannen** te zegenen.

ASE

Een tweede **belangrijk** onderwerp vormde het rapport **van** deputaten Aanvullende **Steunverlening** Evangelisatie. Even ter introductie: Dit **deputaatschap** is ingesteld door de synode **van** Leeuwarden en heeft de opdracht om, wanneer plaatselijke **missionaire** projecten, zoals Venlo, Anna Paulownapolder, Enkhuizen en Gent, zelf over te weinig **financiële** middelen beschikken deze financieel te ondersteunen. Regel daarbij is dat de kerk, of **samenwerkende kerken**, die het project **starten**, zelf het **meeste** bijdragen. Ook de classis, waartoe het project behoort, moet in de buidel tasten, evenals de PS. Dit wordt het **kringensysteem** genoemd. **Hoe** meer betrokken, hoe meer men bijdraagt. Om dit concreet **handen en voeten** te geven **kwamen** deputaten in hun rapport met **een** richtlijn: 25-6-4-1. Met andere woorden: breidt **een** project uit, dan moet de kerk zelf 25 **gulden** per ziel op tafel leggen, de classis 6, de PS 4 en het land 1 (uiteraard afhankelijk van het bedrag dat nodig is, maar dit is de verhouding). Voor het project Maastricht is ook deze norm gehanteerd. Opvallend daarbij was dat de PS **van** Zeeland, Noord-Brabant en Limburg relatief niet aan dit bedrag kon voldoen. Maar deputaten(**en** commissie 2) waren beide van mening dat dat verklaarbaar was. Immers, zowel Gent als Venlo druk-

ken op dezelfde **PS**. Met deze richtlijn, en met het **rapport** van deputaten als geheel, ging de GS akkoord. **Een** kleine discussie **leverde** de vraag op of er door de GS ook een plafond gesteld moest worden aan het bedrag dat ASE uit mag **geven**. Commissie 2, die ASE in zijn pakket **heeft**, **maar** ook de financiën, meende van wel. Althans, in meerderheid. Twee afgevaardigden voelden weinig voor dit plafond. Het beperkt de projecten, **eventuele** noodzakelijke uitbreidingen kunnen niet worden gerealiseerd. Bovendien zit, door de genoemde **verhouding** tussen de bijdragen, er al een voldoende rem op ongebreidelde groei. Tegen het einde **van** de discussie werd afgesproken dat deze vraag blijft liggen tot het moment dat de GS zich in den brede bezig gaat houden met vragen rondom **maximering** van de quota etc. Zoals het er nu naar uit ziet zal het quotum voor ASE de **komen&** jaren liggen tussen de 4,50 en de 5 gulden.

In klein bestek

- * Een **voorstel** van het moderamen een aantal wijzigingen aan te brengen in de **huishoudelijke** regeling, werd **goedgekeurd**. **Denkt u** over deze regeling trouwens niet te gering. Het past ternauwernood in een 23-rings grote multiband.
- * Een probleem is altijd: wat moet wel, en wat niet in de **acta**. **Ommen** te dik? **Berkel** te dun? **Deputatenrapporten**, wel of niet. Afgesproken is op voorstel van scriba I, ds. J. Luiten, dat (**relevante** gedeelten uit) de rapporten worden opgenomen, maar dat het totaal (acta plus rapporten) niet

meer dan 750 bladzijden mag beslaan. Toevallig (?) precies het aantal van **Ommen** 1993. Wie er **toen** scriba I was? Ds. J. Luiten, soms?

De lijst van **rapporten** die wel / gedeeltelijk / niet in de acta **komen** kan op de site bekeken worden.

- * Een drietal brieven over diverse onderwerpen (**ondertekeningsformulier** ambtsdragers, **revisie** verzoek vrouwenstemrecht, en een **brief over van alles** en nog wat) wordt behandeld. Aan de **verzoeken** wordt niet voldaan, ofwel omdat geen nieuwe gegevens worden aangedragen, ofwel omdat de zaak niet via de kerkelijke **weg** op de agenda terecht is gekomen.

Gezangen

Met de behandeling van het hoofdstuk 'gezangen' is commissie 3 al een aantal weken aan de gang. Over de vraag hoe je **zo'n** project - want zo **kun** je het toch wel noemen als je ziet hoeveel brieven en rapporten er op tafel liggen - nu aanpakt, laten we ds. J.A. Schelling aan het woord:

Kun je nog zingen?

Al bij de opening van deze synode werd het onderwerp 'gezangen' apart vermeld als **één** van de hoofdschotels op de synodetafel. En als de tekenen ons niet bedriegen, **kijken** velen uit naar wat hierover besloten gaat worden. Overigens: 'uitkijken' doet de één vol verlangen, de ander zeer bezorgd! En wat die 'tekenen' betreft: om te beginnen is er de afgelopen **maanden** veel over dit onderwerp geschreven. En vervolgens **zijn** hierover ook ruim 350 brieven bij de synode binnengekomen. **Maar** hoe pak je dat dan aan?

Net als ieder onderwerp op de synodetafel moet ook dit worden voorbereid door **een** commissie. Wat de gezangen **betreft** is dat commissie 3. En wij hebben het w

aangepakt.

Aan de hand van de eerste veertig brieven **hebben** we bekeken op welke punten zoal commentaar wordt **gegeven**. Dat leverde **in** eerste instantie 11 'onderwerpen' op, zoals: wat bedoelde de **synode** van Berkel eigenlijk precies **met** het 'gezingenbesluit'?; hoe hebben de deputatert **hun** opdracht uitgevoerd?; **mag** je niet-vastgestelde gezangen eigenlijk wel **toetsen** in de eredienst (vgl. art. 67 KO)?; **zijn** 255 gezangen niet veel te **veel**? Vervolgens **hebben** alle 7 leden van de commissie in het eerste 'synode-weekend' elk 50 brieven doorgenomen om ze te rubriceren naar inhoud **aan** de hand van de net genoemde elf onderwerpen. Het **resultaat** hiervan was dat er uiteindelijk 18 onderwerpen bleken te zijn waarover **aan** de synode **geschreven** is met **betrekking** tot het agendapunt 'gezangen'.

Door nu het nummer van elke brief te zetten in de **rubriek** waarover de brief **schrijft**, hebben we lange lijsten **gekregen** waarop we kunnen **zien** welke brieven we **moeten** raadplegen t.a.v. **een** bepaald onderdeel van het 'vraagstuk' gezangen.

Want dat het een **vraagstuk** is, zal duidelijk **zijn**. Bij de gang van **zaken** tot nu toe zijn allerlei inhoudelijke en **procedurele** vragen gesteld I te stellen. De stand van zaken op dit moment (een **proefbundel** die niet door alle kerken in gebruik is **genomen**) **vraagt** om een heldere beslissing over het vervolg van dit 'project'. En dan klinkt temidden van alle verdeeldheid van **gevoelens** en 'onder' zo'n berg brieven zomaar de vraag: **kun je nog zingen**?

Vandaar dat de commissie op dit moment bezig is te 'brainstormen' hoe **we** dit omvangrijke en **gevoelige** vraagstuk **zorgvuldig** en toch ook doelgericht kunnen aanpakken. Inmiddels zijn een paar commissieleden bezig bepaalde punten in de gang van zaken tot nu toe te beoordelen. Maar vooral spreken we regelmatig met elkaar, en waarschijnlijk binnenkort ook een **keer** 'synodebreed', door over onze visie op

het lied in de kerken.

Tot zover ds. Schelling. We zullen vaker proberen de gang van zaken rond dit soort - in elk geval in tijd **uitgedrukt** - 'grote' **onderwerpen** wat uit te leggen.

Meisjesnaam

De meisjesnamen **uit** de kop van het **artikel**je hebt **u** **nog** van ons te goed. Woensdag 28 april was ds. **Syms van de Reformed Church in the United States (RCUS)** op bezoek. Met deze kerk onderhouden we een **zusterkerkrelatie** sinds de synode van **Ommen**. In zijn speech gaf ds. Syms, in alle bescheidenheid maar ook in alle duidelijkheid, aan op welke punten de Gereformeerde Kerken **vrijgemaakt** zijn inziens op moeten passen. Het **huwelijksformulier**, bijvoorbeeld, kon geen goedkeuring vinden in zijn ogen. "Pas op dat je **Efëze 5** niet offert aan **de** tijdgeest". Dat getrouwde meisjes hun eigen **naam** behielden vond hij maar niks. En wie een proeve van een huwelijksformulier vrijgeeft is toch wel echt verkeerd bezig. Immers, niet wij bepalen **wat** goed is of niet, maar dat bepaalt God in zijn **Woord**.

Komende week

De komende **week** (dat is week 19) **heeft** de **synode** een weekje vrijaf. **Inmiddels** stapelen de voorstellen zich op bij het moderamen, dus langzaam **aan** zal **er** wel een verschuiving plaatsvinden van commissieoverleg naar plenair vergaderen. **Normaliter** wordt (vanaf) elke vrijdag de agenda op de **internetsite** gepubliceerd. Bezoekers zijn welkom. De afgelopen week werd de synode **ook** druk bezocht, **onder** andere door de jeugd van de Leusder school. De schooljeugd van Barneveld had inmiddels de zaal versierd met creatieve producten - eike provincie kreeg **iets** **kenmerkends**. Dit ter gelegenheid van de verjaardag **van** een der leden. De proeve van een 'Lang zal ze leven' zal ik verder dit blad maar besparen.

